

SXEDIO.FZ8

17.6.1952: ΣΟΦΟΚΛΗΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΓΟΣ ΣΥΝΑΝΤΩΝΤΑΙ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΑΛΛΑ Ο ΠΑΠΑΓΟΣ ΡΙΧΝΕΙ ΤΗΝ ΜΠΑΛΑ ΣΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΠΑΙΡΝΕΙ ΣΑΦΗ ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ ΣΤΟΝ ΟΗΕ

Το απόγευμα της 17ης Ιουνίου 1952 ο υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας Σοφοκλής Βενιζέλος συναντήθηκε με τον ηγέτη της αντιπολίτευσης και αρχηγό του Δημοκρατικού Συναγερμού Αλέξανδρο Παπάγο.

Τη συνάντηση ανέμενε με αγωνία ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος, που βρισκόταν στην Αθήνα και ολόκληρος ο Κυπριακός λαός γιατί από αυτή αναμενόταν ότι θα ξεκαθάριζε κατά πόσον ήταν σωστό η Ελλάδα να αναλάβει να καταθέσει προσφυγή της Κύπρου στα Ηνωμένα Έθνη.

Ο Παπάγος αναγνώρισε όπως ανέφερε σε δηλώσεις του μετά τη συνάντηση, ότι το Κυπριακό έπρεπε να λυθεί, αλλά πέταξε την μπάλα στην Κυβέρνηση.

Όπως είπε, αναγνώριζε ότι οπωσδήποτε έπρεπε να επιδιωχθεί λύση του Κυπριακού, αλλά η διαχείριση του ανήκε στην Κυβέρνηση, η οποία θα στάθμιζε όλους τους σχετικούς παράγοντες.

Και ύστερα από δυο μέρες μιλώντας σε εκπροσώπους της ΓΣΕΕ που αρχισαν τις κινητοποιήσεις τους προς υποστήριξη του αγώνα του Μακαρίου ειπε:

"Το ζήτημα της Κύπρου κρατεί εν συγκινήσει ολόκληρον το Έθνος και πρέπει να επιδιωχθή η λύσις του. Αναμένω από την Κυβέρνησιν να μου ανακοινώση τας αποφάσεις της περί του τρόπου της αντιμετώπισεως του, ίνα εκφέρω τας απόψεις μου, επ' αυτού. Μέχρι της στιγμής όμως η Κυβέρνησις ουδεμίαν τοιαύτην απόφασιν ανεκοίνωσεν".

Σε ενίσχυση της θέσης του Μακαρίου για προσφυγή στον ΟΗΕ αντί της συνέχισης της συζήτησης του Κυπριακού στα πλαίσια της αγγλοελληνικής

φιλίας, ήλθε μια δήλωση του Βρετανού υφυπουργού Εξωτερικών Νάτιιγκ που ανέφερε ότι η κυβέρνηση του δεν προτίθει να δεχθεί την έναρξη οποιωνδήποτε συνομιλιών στο κυπριακό.

Ο Νάτιιγκ επικαλέστηκε τη στρατιωτική σημασία της Κύπρου και είπε ακόμη ότι το κυπριακό ανακινείται "από ανθρώπους που εξυπηρετούν ορισμένη σκοπιμότητα" και ότι η εκστρατεία "μπορεί να παραβιάσει σημαντικά τις ελληνοβρετανικές σχέσεις".

Η φράση ότι θα παρέβλαπτε τις ελληνοβρετανικές σχέσεις ήταν κάτι που φοβόταν η ελληνική Κυβέρνηση που εξαρτιόταν απόλυτα και σε μεγάλο βαθμό από τους αγγλοαμερικανούς στον οικονομικό τομέα και τους στρατιωτικούς εξοπλισμούς.

Στο Νάτιιγκ απάντησε με μακρές δηλώσεις ο Μακάριος δεν είχε καμιά δέσμευση ένασντι του:

" Δεν είναι η πρώτη φορά που ακούομεν βρετανικάς απόψεις και δηλώσεις επί του Κυπριακού ζητήματος παρομοίας προς τας χθεσινάς δηλώσεις του κοινοβουλευτικού υπουργού των Εξωτερικών της Μεγάλης Βρετανίας κ. Νάτιιγκ. Η άκαμπος στάσις της Μεγάλης Βρετανίας, αρνουμένης έστω και συζήτησιν επί της Κυπριακής υποθέσεως, δεν απογοτεύει τον κυπριακόν λαόν όστις θα συνεχίση τον ενωτικόν αγώνα του, ούτε και κλείση το κυπριακόν ζήτημα.

Τα ζητήματα της ελευθερίας δεν κλείουν κατ' αυτόν τον τρόπον. Η στρατηγική σημασία της νήσου, την οποίαν ειικαλείται ο Νάτιιγκ διά τη μη ανακίνησιν του ζητήματος δεν αποτελεί επιχείρημα, εφ' όσον η Ελλάς εισήλθεν εις το Βορειοατλαντικόν Σύμφωνον και επομένως κοιναί στρατιωτικάί βάσεις δύναται να χρησιμοποιηθούν υπό των μελών του συμφώνου διά κοινούς αμυντικούς σκοπούς, τόσον εις την Ελλάδα όσο και εις την Κύπρον ή οιανδήποτε άλλην χώραν του Βορειοατλαντικού Συμφώνου. Αι στρατιωτικάί βάσεις εις την Κύπρον θα έχουν μεγαλύτεραν σημασίαν, όταν ο πληθυσμός της νήσου τρέφει φιλικά αισθήματα προς τους Αγγλους και όχι

εχθρικά. Αποτελεί ειρωνίαν η χρησιμοποίηση των στρατιωτικών βάσεων της Κύπρου διά την άμυνα της παγκοσμίου ελευθερίας, ενώ η ελληνική μεγαλόνησος τελεί υπό δουλείαν. Εσφαλμένη είναι η αντίληψις του κ. Νάττιγκ ότι αι ελληνοαγγλικαί φιλικαί σχέσεις δεν επηρεάζονται εκ του κυπριακού ζητήματος. Το κυπριακόν είναι και ζήτημα πανελλήνιον και η εκκρεμότης του ασφαλώς επηρεάζει τας σχέσεις Ελλάδος και Αγγλίας, διά το πανελλήνιον, ολόκληρον είναι अपαράδεκτος μία μονόπλευρος φιλία, εν ονόματι της οποίας στραγγαλίζεται το δίκαιον των Κυπρίων.

Δεν αντελήφθημεν την έννοιαν των δηλώσεων του κ. Νάττιγκ ότι δυσχέρειαι εις τας ελληνοαγγλικάς σχέσεις δεν θα υπήρχον, αν δεν εγίνετο εις τας Αθήνας και την Κύπρον, οργανωμένη εκστρατεία υπό προσώπων τα οποία προσδοκούν ν' αποκομίσουν ωφελήματα εξ αυτής και εξυπηρετούντων ωρισμένην σκοπιμότητα.

Εις την εκστρατείαν αυτήν δεν υπάρχει σκοπιμότης παρά μια και μόνη: Η Εθνική αποκατάστασις της Κύπρου. Διά την σκοπιμότητα αυτήν δεν γίνεται εκστρατεία υπό ωρισμένων προσώπων αλλ' υπό ολοκλήρου λαού, αν περί τούτου αμφιβάλλη ο κ. Νάττιγκ ως εύρη τον τρόπον- και τούτο είναι εύκολον- διά να άρη τας αμφιβολίας του.

Ο κ. Νάττιγκ, ομιλών και περί του Σουδάν, υπεγράμμισε την επίσημον άποψιν περί ηθικών και συμβατικών υποχρεώσεων έναντι του λαού του Σουδάν. Ελέχθη προ τινος υπό της Μ. Βρετανίας ότι θα δώση την ευκαιρίαν εις τον σουδανικόν λαόν να καθορίση το πολιτικόν του μέλλον, δι' ενός δημοψηφίσματος, διατί αυτήν την ευκαιρίαν δεν δίδει εις τους Κυπρίους, αν δεν θέλη να παραδεχθή το αποτέλεσμα του τελευταίου δημοψηφίσματος το οποίον διενεργήθη εν Κύπρω;

Πάντως αι δηλώσεις του κ. Νάττιγκ πρέπει ν' απασχολήσουν ιδιαιτέρως και την ελληνικήν Κυβέρνησιν διά την οποίαν μόνη οδός προς λύσιν του

Κυπριακού απομένει η προσφυγή εις τον Οργανισμόν Ηνωμένων Εθνών".

Σε δηλώσεις προέβη και ο Υφυπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας Ευάγγελος Αβέρωφ που απάντησε στο Νάτιγκ:

"Εφ' οσον άλλοθεν συνεχίζεται η τακτική των επισήμων διά του τύπου ανακοινώσεων περί του Κυπριακού, είμαι και εγώ υποχρεωμένος να απαντήσω εις το ερώτημά σας.

Τέσσερα είναι, νομίζω, τα βασικά επιχειρήματα του κ. Νάτιγκ διά να δικαιολογήση την απολύτως αρνητικήν στάσιν της βρετανικής Κυβερνήσεως:

Πρώτον η στρατιωτική σημασία της Κύπρου, δεύτερον ότι πρόκειται περί βρετανικής νήσου, τρίτον ότι το ζήτημα ανακοινείται "υπό ανθρώπων εξυπηρετούντων ωρισμένην σκοπιμότητα", τέταρτον ότι η διενεργούμενη εκστρατεία "δύναται να παραβλάψη σημαντικώς τας ελληνοβρετανικάς σχέσεις".

Η απάντησις είναι ευχερής και εις τα τέσσερα επιχειρήματα.

Η στρατιωτική σημασία της μεγαλονήσου δεν εξασθενίζει, αλλ' αντιθέτως τονούται σημαντικώς διά της ικανοποιήσεως εκπεφρασμένων βουλήσεων του πληθυσμού της. Εξ άλλου υψίστην στρατιωτικήν σημασιαν έχει ολόκληρος ο χώρος εκείνος και καθείς γνωρίζει ότι στρατιωτικάί βάσεις προσωρινά ημιμόνιμοι ή μόνιμοι είναι εις την διάθεσιν της σταλινικής συμμαχίας και της Μεγάλης Βρετανίας οπουδήποτε διοικούν οι παλαιοί της φίλοι.

Ως προς τη δυνατότητα της "Βρετανικής νήσου" πολλά θα ηδύνατο να λεχθούν σχετιζόμενα με τας ωραιτέρας αρχάς, αίτινες ενέπνευσαν όλους τους αγώνας της ανθρωπότητος, συμπεριλαμβανομένης της Μεγάλης Βρετανίας και οίτινες ηρνήθησαν πάντοτε το δικαίωμα της ιδιοκτησίας των αλλοεθνών πληθυσμών. Πέραν όμως αυτών, εις την συγκεκριμένην περίπτωσιν, διά της προσφοράς της Κύπρου εις την Ελλάδα κατά το **1915**, η αγγλική Κυβέρνησις πρώτη αυτή

και πρωτοβουλία της ανεγνώρισεν εις την Ελλάδα το δικαίωμα να έχη τουλάχιστον λόγον επί του θέματος. Οσον αφορά την ανακίνησιν του θέματος υπό "ανθρώπων εξυπηρετούντων ωρισμένην σκοπιμότητα" η Ελλάς υποστήριξε πάντοτε ότι διά τον κλαθορισμόν της τύχης της μεγαλονήσου θα έπρεπε να διεξαχθή ειλικρινές δημοψήφισμα. Εάν η Μεγάλη Βρετανία το απεδέχεται, θα εγνώριζον όλοι, εάν το ζήτημα ανακινείται υπό προσώπων τινών ή εάν είναι ζήτημα αυτού τούτου του λαού.

Τέλος ως προς το ότι "η διενεργουμένη εκστρατεία δύναται να παραβλάβη σημαντικώς τας ελληνοβρετανικάς σχέσεις," πρέπει προ πάσης άλλης παρατηρήσεως να λεχθή ότι η Ελλάς είναι χώρα δημοκρατική και ουδένα εμποδίζει να εκφράση τας γνώμας του και να επιδιώκη δι' ειρηνικών μέσων να ικανοποιήση τους νομίμους πόθους του.

Πιστεύομεν και ημείς ότι οι ελληνοβρετανικάι σχέσεις δύνανται σημαντικώς να παραβλαφθούν επί του Κυπριακού ζητήματος τούτο δε ουχί μόνον από της βρετανικής πλευράς. Δι' αυτό και αγωνιζόμεθα να πείσωμεν τη κυβέρνησιν της πατροπαραδότου φίλης Μεγάλης Βρετανίας, μεθ' ης επιθυμούμεν να συνεχίσωμεν την στενήν παλαιάν μας φιλίαν, να εξαφανίση αυτή την αφορμήν δυσαρεσκειών.

Πιστεύω ότι πρέπει απαραίτητως να ευρεθή μία λύσις ικανοποιούσα τα συμφέροντα των ενδιαφερομένων".